



In haar eerste infodocument ‘Schoolmaatschappelijk werk in het mbo’ van september 2009 kondigt het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) aan dat die uitgave het begin zal zijn van een reeks documenten over dit onderwerp. Het aantal vragen over schoolmaatschappelijk werk (smw) vanuit het mbo is namelijk groot. Dit heeft alles te maken met de ‘vlucht’ die het smw in het mbo op dit moment neemt. In een infodocument komen steeds de meest gestelde vragen aan de orde. Bij de beantwoording van deze vragen werken het NJI, de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW), functiegroep smw en de MO-groep Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening, de brancheorganisatie, met elkaar samen. In dit infodocument passeren de volgende onderwerpen de revue: de relatie tussen smw en algemeen maatschappelijk werk, smw en het werken met (school)protocollen, de inbedding van smw in de zorgstructuur, hoe kan de smw-er een bijdrage leveren aan versterking van de interne zorgstructuur, terugkoppeling smw naar handelen docent en belangrijke feiten op een rijtje.

De relatie tussen smw en algemeen maatschappelijk werk

Hoewel veel smw-ers die in het mbo werken afkomstig zijn van een instelling voor Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), wordt er binnen het schoolmaatschappelijk werk een ander accent gelegd dan bij het AMW. Schoolmaatschappelijk werk sluit namelijk zowel aan op de hulpvraag van de leerling als op de vraag en de mogelijkheden van de school. Het niet of onvoldoende functioneren van de deelnemer in de schoolcontext is het aangrijpingspunt voor het handelen van de smw-er. De adviezen van de smw-er zijn in ieder geval ook gericht op dat wat nodig is om de schoolloopbaan kansrijk voort te zetten. Het is van belang dat de AMW-instelling die smw levert dit onderkent en mogelijkheden biedt voor noodzakelijke deskundigheidsbevordering o.a. in de vorm van collegiale toetsing en intervisie.

Een smw-er zonder voldoende basiskennis van de inrichting en werkwijze van het mbo zal ook onvoldoende in staat zijn aan te sluiten bij de dagelijkse werkelijkheid van de school. Voor alle smw-ers is een goede verbinding met het AMW van groot belang. De professionele contacten bieden belangrijke impulsen bij het op peil houden en actualiseren van kennis over de lokale ontwikkelingen. Korte lijnen met het AMW helpt de smw-er bovendien bij de doorverwijzing naar het lokale veld.

Smw en het werken met (school)protocollen

Scholen beschikken in toenemende mate over protocollen, bijvoorbeeld over rouw- en verliesverwerking of eengerelateerd geweld. De smw-er moet bekend zijn met de inhoud daarvan. Hij zal namelijk regelmatig betrokken zijn bij situaties waarbij het handelen volgens een protocol is geregeld. Omdat hij deel uitmaakt van de interne zorgstructuur ligt het in de lijn dat ook voor het handelen van de smw-er de protocollen van de school van toepassing zijn. Als zo’n protocol sterk afwijkt van het protocol vanuit de eigen professionele organisatie van waaruit hij werkzaam is, of in geval een protocol strijdig is met de beroepscode, zal in onderling overleg tussen school en werkgever een oplossing gevonden moeten worden. Er zijn op dit moment echter geen voorbeelden bekend waarbij dat het geval is.

De inbedding van smw in de zorgstructuur

Om het smw in te bedden in de zorgstructuur van het onderwijs moet tenminste het volgende bekend zijn:

- de inhoud van de werkzaamheden van de smw-er en de verhouding tot en verbinding met werkzaamheden van andere begeleiders in de zorgstructuur
- de wijze waarop casuïstiek bij de smw-er terecht komt en de interne terugkoppeling van informatie
- de inhoud en wijze van registratie, rapportage en evaluatie

- aan wie de smw-er binnen het mbo verantwoording aflegt over inhoud en aard van zijn activiteiten
- de werkwijze en methodieken die de smw-er hanteert
- de deelname en rol in interne zorgteam(s) en ZAT

Om bekend te worden in de school is het van belang dat de smw-er bekend wordt bij ieder die hem kan inschakelen. Het bieden van de gelegenheid om kennis te maken en te profiteren is dan ook van groot belang voor een kansrijke start.

Hoe kan de smw-er een bijdrage leveren aan versterking van de interne zorgstructuur?

De smw-er is beschikbaar voor consult aan docenten en studieloopbaanbegeleiders. Zij kunnen bij hem terecht voor vragen op het gebied van psychosociale problematiek van leerlingen. Hij kan hen ondersteunen in het vroegtijdig signaleren, het omgaan met en reageren op de problematiek en het eventueel (tijdig) adequaat verwijzen.

Als deelnemer aan het intern zorgteam en het zorg- en adviesteam brengt de smw-er zijn specifieke deskundigheid in bij probleematixatie. Hij kan hierbij bovendien zijn kennis van de sociale kaart inzetten, bijvoorbeeld ten aanzien van de mogelijkheden in het lokale veld.

Hij levert een bijdrage aan het ontwikkelen en uitvoeren van preventieve activiteiten ter voorkoming van problematiek, eventueel met gebruikmaking van zijn netwerk van externe partners.

Als de smw-er op basis van zijn casuïstiek en/of consultatie lacunes in de (systematiek van de) zorgstructuur signaleert, rapporteert hij dit aan de zorgcoördinator. Desgewenst biedt hij advies over de wijze waarop hijzelf en/of andere (netwerk)partners een rol kunnen spelen bij het verbeteren van de kwaliteit van de zorgstructuur.

Terugkoppeling smw naar handelen docent

Het kan voorkomen dat de smw-er in contacten met deelnemers signalen krijgt van problematisch docentengedrag. In die gevallen is het van belang dat er afspraken zijn gemaakt over hoe te handelen.

Doorgaans is het daarbij aan te raden dat de smw-er eerst in overleg gaat met een zorgcoördinator of een

taakdocent zorg. Daarbij kan een gezamenlijke taxatie worden gemaakt van de inhoud en ernst van de signalen en een besluit worden genomen over wenselijke en noodzakelijke vervolgstappen.

Belangrijke feiten op een rijtje *Smw voor alle doelgroepen?*

Er is geen beperking in doelgroepen bij de inzet van smw in het mbo. Het kan dus zowel worden ingezet voor AKA- als voor niveau 4 deelnemers. Maar ook VAVO-deelnemers komen in aanmerking voor begeleiding door de smw-er.

Registratie en evaluatie

Registratie is uiteraard in eerste instantie bedoeld om de aard en aanpak van de problematiek in het belang van de leerling te documenteren. Registratie levert echter ook een belangrijke bijdrage aan het verzamelen van beleidsinformatie over de inhoud en omvang van persoonlijke en maatschappelijke problematiek van mbo-deelnemers. Bovendien wordt inzicht verkregen in de mate waarin de problematiek onderwijsgerelateerd of juist niet-onderwijsgerelateerd is.

Voor de inhoudelijke analyse van de smw-inzet zijn vier evaluatievragen aan de jaarlijkse NJi-monitor toegevoegd. Het gaat hierbij o.a. om vragen naar verdeling van hulpvragen over verschillende categorieën en de aard van de geboden hulp. Daarnaast wil het ministerie van OCW inzicht krijgen in de mate waarin er in het mbo een beroep gedaan wordt op het smw en de waardering van de geboden hulp.

Mogen de gelden alleen aan smw(-ers) worden besteed?

Het antwoord op deze vraag staat duidelijk in de beschikking. De minister verstrekt aan het bevoegd gezag van instellingen ambtshalve subsidie ten behoeve van schoolmaatschappelijk werk in de instelling, erop gericht dat deelnemers met psychosociale problemen die een voorspoedige schoolloopbaan in de weg staan, tijdig en professioneel geholpen worden dan wel worden doorverwezen naar gespecialiseerde hulp.

De subsidie wordt uitsluitend aangewend voor het doel waarvoor zij is verstrekt. De subsidie is dus

bedoeld voor de uitvoering van smw. Hierbij zijn geen eisen gesteld aan bevoegdheden. Toch verdient het aanbeveling dat een smw-er in het bezit is van een HBO-opleiding Maatschappelijk Werk & Dienstverlening.

Colofon

Ben Brinkman (NJI)

Trudy Boonman (NJI)

Hennie Heldens (NJI)

Hans Kruijssen (NJI)

Nienke van Kuyvenhoven (MO groep)

Agnes de la Rie (NVMW)

Lies Talsma (NJI)

Nederlands Jeugdinstituut, Onderwijs & Jeugdzorg

Catharijnesingel 47 3511 GC Utrecht

Postbus 19221 3501 DE Utrecht

T: 030 230 6693 F: 030 230 6312

E: infozat@nji.nl W: www.zat.nl

Overname van gegevens met bronvermelding is toegestaan.
